

Zadeva C-337/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

29. maj 2023

Predložitevno sodišče:

Sofiyski rayonen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

29. maj 2023

Predlagateljici v postopkih za izdajo plačilnega naloga:

„APS beta Bulgaria“ EOOD

„Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia“ AD

Predmet postopka v glavni stvari

Gre za več postopkov, v katerih poroki, ki so jih izbrale osebe, ki dajejo kredite potrošnikom – pri čemer je v kreditni pogodbi, če potrošnik ne sklene ustrezne poroštvene pogodbe, določena višja obrestna mera – predlagajo izdajo izvršilnega naslova zoper vsakega od potrošnikov za vse zneske kredita, vključno s plačilom za njihovo storitev, čeprav nacionalno pravo določa, da posamezno poroštvo ugasne, ko se izteče rok, v katerem glavni upnik ni ukrepal zoper potrošnika kot kreditorejmalca.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 4(2) in člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (Direktiva 93/13/EGS) razlagati tako, da

če je v kreditni pogodbi določena obveznost potrošnika, da mora skleniti poroštveno pogodbo s porokom, ki ga določi upnik, vsebina poroštvene pogodbe ni „glavni predmet“ pogodbe, sklenjene s to tretjo osebo, ampak del vsebine kreditne pogodbe? Ali je pri tem pomembno, ali sta upnik in porok povezani osebi?

2. Ali je treba točko 1(i) Priloge k Direktivi 93/13/EGS razlagati tako, da

je treba, če je potrošnik na podlagi že sklenjene kreditne pogodbe zavezan postaviti poroka – pri čemer je ena od možnosti, da kot poroka pooblasti osebo, ki jo navede upnik – za vsebino obveznosti potrošnika iz poroštvene pogodbe, sklenjene istega dne po sklenitvi kreditne pogodbe, šteti, da ni jasna, ker potrošnik ni mogel sam izbrati ali predlagati osebe, ki jo bo upnik imenoval za bodočega poroka?

3. Če je odgovor na prejšnje vprašanje, da je vsebina poroštvene pogodbe jasna: ali je treba točko 1(i), (j) in (m) Priloge k Direktivi 93/13/EGS razlagati tako, da

je treba, če se je potrošnik zavezal, da bo v okviru že sklenjene kreditne pogodbe postavil poroka – pri čemer je ena od možnosti, da kot poroka pooblasti osebo, ki jo navede upnik – za vsebino obveznosti potrošnika iz kreditne pogodbe šteti, da ni jasna, in da lahko to povzroči ničnost kreditne pogodbe ali njenih posameznih pogojev?

4. Ali je treba člen 4(1) Direktive 93/13/EGS v povezavi s členom 8 Direktive 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah razlagati tako, da

gre, če oseba, ki odobri kredit, od potrošnika zahteva, naj sklene pogodbo z osebo, ki jo navede kreditodajalec in ki zavaruje njegovo terjatev do potrošnika, vselej za izkoriščanje manj ugodnega položaja potrošnika in s tem za agresivno poslovno prakso?

5. Če je odgovor na četrto vprašanje nikalen: Ali je treba člen 4(1) in člen 7 Direktive 93/13/EGS v povezavi s členom 8 Direktive 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah razlagati tako, da

lahko sodišče v enostranskem sodnem postopku, kot je postopek za izdajo plačilnega naloga, v katerem potrošnik ni udeležen, dvome glede nepoštenosti pogodbenega pogoja utemelji zgolj s tem, da sumi, da je potrošnik ta pogoj sprejel zaradi nepoštenih poslovnih praks, ali pa je treba slednjo jasno ugotoviti?

6. Ali je treba člen 15(2) Direktive 2008/48/ES o potrošniških kreditnih pogodbah (Direktiva 2008/48/ES) razlagati tako, da

je treba to določbo uporabljati v primerih, v katerih je kreditna pogodba povezana s pomožno storitvijo, in sicer odplačno zagotovitvijo poročstva s

strani tretje osebe, in da potrošniku omogoča, da uveljavlja ne le svoje pravice zaradi ravnanja poroka, ki je v nasprotju z njegovimi obveznostmi, kot je plačilo po izteku zakonskega roka, ampak tudi procesne ugovore, s katerimi se izključi obveznost v razmerju do poroka?

7. Ali je glede na člen 15(2) Direktive 2008/48/ES v povezavi z načelom učinkovitosti oziroma – ob predpostavki, da sta kreditna pogodba in poroštvena pogodba povezana posla – člena 5 in 7 Direktive 93/13/EGS v povezavi s točko 1(b) in (c) Priloge k tej direktivi dopustna

nacionalna sodna praksa, v skladu s katero se lahko porok iz pogodbe, povezane s potrošniško kreditno pogodbo, ki je od potrošnika prejel plačilo za zavarovanje kreditne pogodbe in je glavnemu upniku na podlagi pogodbenega pogoja kljub izteku roka iz člena 147 Zakon za zadalzheniata i dogovorite (zakon o obligacijskih razmerjih in pogodbah) – kar glede na sodno prakso povzroči ugasnitev poroštva v celoti – poplačal terjatev, kljub temu sklicuje na to, da je vstopil v pravice prvotnega upnika, in ob sklicevanju na nasprotujočo si sodno prakso o uporabi tega zakona zahteva plačilo od glavnega dolžnika?

8. Ali je treba člen 3, točka (g), Direktive 2008/48/ES v povezavi s členom 5 Direktive 93/13/EGS razlagati tako, da

se učinkovita obrestna mera za kredit v primeru obveznosti sklenitve povezane poroštvene pogodbe, ki je določena v kreditni pogodbi in zaradi katere je skupni znesek kreditne obveznosti višji, izračuna tudi glede na obroke, ki so višji zaradi plačila za poroka? Ali je pri tem pomembno, kdo je izbral poroka ter ali sta porok in glavni upnik povezani osebi?

9. Ali je treba člen 10(2)(g) Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da

je treba napačno navedbo učinkovite obrestne mere v kreditni pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom kreditnojemalcem, šteti za navedbo učinkovite obrestne mere v kreditni pogodbi in da mora nacionalno sodišče uporabiti pravne posledice, ki so v nacionalnem pravu določene za navedbo učinkovite obrestne mere v potrošniški kreditni pogodbi? Ali je treba šteti, da so te posledice obvezno zavezujoče tudi za poroka, ki je poplačal terjatev, v razmerju do potrošnika?

10. Ali je treba člen 23, drugi stavek, Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da

je treba sankcijo, ki je določena v nacionalnem pravu v obliki ničnosti potrošniške kreditne pogodbe, v skladu s katero je treba vrniti zgolj odobreni znesek glavnice, šteti za sorazmerno v primerih, v katerih potrošniška kreditna pogodba ne vsebuje natančne navedbe učinkovite obrestne mere, ker v njej niso navedeni stroški poklicnega poroka, ki ga je izbral upnik (čeprav je učinkovita obrestna mera v besedilu kreditne pogodbe številčno navedena)?

11. Ali je treba člen 2(2) Direktive 2009/138/ES o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) (Direktiva 2009/138/ES) v povezavi z delom A, točka 14, Priloge I k tej direktivi razlagati tako, da

gre pri poklicnem opravljanju dejavnosti poroka za plačilo, pri katerem družba porokinja v vseh primerih neizpolnitve plača skupni znesek kredita, ki ga je črpal potrošnik kot glavni dolžnik, to plačilo pa se ne glede na neizpolnitev s strani potrošnika plačuje z vsakim kreditnim obrokom, za „dejavnost zavarovanja“ v smislu navedene direktive?

12. Če je odgovor na enajsto vprašanje pritrdilen: Ali je treba člen 14(1) Direktive 2009/138/ES razlagati tako, da

za osebo, ki opravlja dejavnost iz enajstega vprašanja, velja obveznost pridobitve dovoljenja pri nacionalnih regulativnih organih, ki so pristojni za izdajanje dovoljenj zavarovalnicam?

Zakonodaja in sodna praksa Evropske unije

Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah.

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/29/ES z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu ter o spremembi Direktive Sveta 84/450/EGS, direktiv Evropskega parlamenta in Sveta 97/7/ES, 98/27/ES in 2002/65/ES ter Uredbe (ES) št. 2006/2004 Evropskega parlamenta in Sveta (Direktiva o nepoštenih poslovnih praksah).

Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS.

Direktiva 2009/138/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II).

Nacionalna zakonodaja

Grazhdanski protsesualen kodeks (zakonik o civilnem postopku) – členi 5, 6, 7, 410, 411, 413, 414, 414a, 415 in 416.

Zakon za potrebitelskia kredit (zakon o potrošniških kreditih) – členi 2, 9, 10, 10a, 11, 14, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28 in 33 ter člen 2 Dopolnitelni razporedbi (dodatne določbe).

Zakon za zashtita na potrebitelite (zakon o varstvu potrošnikov) – členi 143, 144, 145, 146 in 147 ter člen 13a Dopolnitelni razporedbi (dodatne določbe).

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (zakon o obligacijskih razmerjih in pogodbah, v nadaljevanju: ZZD) – členi 22, 86, 138, 141, 142, 143, 146 in 147.

Postanovlenie No 426 ot 18 dekemvri 2014 g. za opredelyane razmera na zakonnata lihva po prosrocheni parichni zadalzhenia (odlok št. 426 z dne 18. decembra 2014 o določitvi višine zakonske obrestne mere za nepravočasno poplačane denarne obveznosti) – edini člen ter člen 1 Dopolnitelni razporedbi (dodatne določbe).

Zakon za sadebnata vlast (zakon o organizaciji sodišč) – člen 130.

Kodeks za zastrahovaneto (zakonik o zavarovanjih) – členi 3, 28 in 29 ter Priloga 1.

Odločba o razlagi št. 4/2013 Obshto sabranie na grazhdanskata i targovskata kolegii (generalna skupščina civilnih in gospodarskih senatov, Bolgarija, v nadaljevanju: OSGTK) pri Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče, Bolgarija, v nadaljevanju: VKS) z dne 18. junija 2014.

Odločba o razlagi št. 5/2019 OSGTK pri VKS z dne 21. januarja 2022.

Sklep št. 5389 Sofiyski gradski sad (okrajno sodišče za mesto Sofija, Bolgarija) z dne 1. marca 2019 v pritožbeni civilni zadevi št. 2165/2019.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil vložen v okviru nacionalnega postopka za izdajo plačilnega naloga, ki je formalni (pisni) postopek in ga pretežno izvaja ena stran. Zato so zatrjevana „dejstva“, če ni izrecno drugače navedeno, sestavljena iz trditev predlagateljic, ki so izpodbojne.

Postopek št. 11879/2023

- 2 Predlagateljica, družba „APS beta Bulgaria“ EOOD, je predlagala izdajo plačilnega naloga, ki je odločba, s katero sodišče pozove dolžnika, naj pripozna in poplača terjatev upnika ali pa v določenem roku prereka terjatev; če dolžnik terjatve ne prereka, se opravi izvršba.
- 3 Predlagateljica navaja, da je dolžnik 15. aprila 2021 z drugo pravno osebo, družbo „Easy asset management“ AD, sklenil potrošniško kreditno pogodbo za znesek 300 BGN z letno obrestno mero 40 % in efektivno obrestno mero 48,35 %. Obveznost naj bi se poplačala do 7. julija 2021 v 12 enakih obrokih v višini 34 BGN, kar pomeni skupni znesek vračila 315,24 BGN. V pogodbi je določeno, da se kreditojemalec zavezuje kreditodajalcu v treh dneh po sklenitvi pogodbe

predložiti eno od naslednjih zavarovanj: dve fizični osebi z določenim dohodkom in dobro boniteto, bančno garancijo v korist kreditodajalca za znesek 315,24 BGN, ki je veljavna še 30 dni po izteku roka za izpolnitev pogodbenih obveznosti, ali družbo, ki ponuja poroštvene posle, kot poroka, z izbiro katere se kreditodajalec strinja.

- 4 Dolжник postopka je na dan odobritve posojila, to je 15. aprila 2021, z osebo, ki ni udeležena v postopku, družbo „Financial Bulgaria“ EOOD (hčerinsko družbo družbe „Easy asset management“ AD), sklenil tudi pogodbo o zavarovanju poroštva, v kateri se je ta družba zavezala, da bo izpolnila obveznost dolžnika do prvotne upnice, če bo ta to zahtevala (to je, da bo sklenila poroštveno pogodbo v korist upnice). Družba „Financial Bulgaria“ EOOD je za prevzem te obveznosti prejela plačilo v višini 92,76 BGN, ki se kot pribitek na kreditne obroke v višini 7,73 BGN plača neposredno prvotni upnici, družbi „Easy asset management“ AD. Zaradi tega znaša skupni mesečni obrok 34 BGN, skupni znesek vračila pa 403 BGN. Efektivna obremenitev potrošnika znaša 30 % trimesečne obveznosti, kar pomeni efektivno obrestno mero, višjo od 120 %.
- 5 Predlagateljica trdi, da je po plačilu družbe „Financial Bulgaria“ EOOD prvotni upnici, družbi „Easy asset management“ AD, ki je bilo opravljeno 5. aprila 2022, več kot šest mesecev po nastopu zapadlosti zadnjega obroka po kreditni pogodbi (to obdobje je pomembno glede na ureditev iz člena 147 ZZD), prvonavedena družba kot porokinja plačnica vstopila v pravice prvotne upnice do dolžnika glede vseh zneskov, ki jih je plačala, v skupni višini 342,20 BGN in da je porokinja poleg tega upravičena do plačila v višini 77,30 BGN.
- 6 Porokinja naj bi svojo terjatev s pogodbo z dne 31. marca 2022 odstopila predlagateljici „APS beta Bulgaria“ EOOD, pri čemer se zatrjuje, da je bil dolжник obveščen 2. maja 2022. Na tej podlagi zadnjenavedena družba od dolžnika zahteva plačilo zneskov v skupni višini 442,76 BGN (brez sodnih stroškov).

Postopek št. 11882/2023

- 7 V tem postopku je prav tako družba „APS beta Bulgaria“ EOOD predlagala izdajo plačilnega naloga zoper potrošnika, ki v skladu s potrošniško kreditno pogodbo ni plačal poroku, čeprav je porok izpolnil obveznost do prvotne upnice.
- 8 Upnica v tem postopku je drugo finančno podjetje, družba „Kredisimo“ AD, ki je potrošniku kot kreditjemalcu 5. septembra 2016 odobrila kredit v višini 1700,00 BGN z efektivno obrestno mero v višini 50 %, ki ga je bilo treba vrniti v 118 enakih mesečnih obrokih v višini 115,26 BGN, kar pomeni skupni znesek vračila 2074,68 BGN. V skladu s pogodbo lahko potrošnik upnici predloži zavarovanje v obliki brezpogojne bančne garancije ali v roku 48 ur po sklenitvi pogodbe sklene poroštveno pogodbo z osebo, ki jo izbere upnica, pri čemer bi se mu kredit v tem primeru odobril v 24 urah. Če se zavarovanje ne predloži, je rok za odobritev kredita 14 dni. Poleg tega lahko upnica na podlagi pogodbe zahteva predčasno vračilo kredita, če dolжник ne zagotovi poroštva.

- 9 Dolžnik je 5. septembra 2016 sklenil pogodbo o prevzemu poroštva v razmerju do upnice z drugo porokinjo, družbo „I Trust“ EOOD, za mesečno plačilo v višini 124,39 BGN za obdobje 18 mesecev, torej za plačilo v skupni višini 2239,02 BGN (več kot je bil znesek kreditne obveznosti).
- 10 Predlagateljica v postopku, družba „APS beta Bulgaria“, trdi, da je porokinja 23. februarja 2021 (po izteku šestmesečnega roka od zapadlosti zadnjega kreditnega obroka iz člena 147 ZZD) prvotni upnici plačala skupno 2498,01 BGN. Porokinji naj bi bilo poleg tega dolgovano plačilo v skupni višini 2595,72 BGN skupaj z zamudnimi obrestmi.
- 11 Zatrjuje se, da je porokinja, družba „I Trust“ EOOD, svoje terjatve, ki naj bi jih pridobila na podlagi regresa ob plačilu 23. februarja 2021, z odstopom z dne 2. marca 2021 prenesla na predlagateljico v tem postopku, družbo „APS beta Bulgaria“ EOOD, o čemer naj bi bil dolžnik obveščen 31. marca 2021. Glede na to se predlaga, naj se dolžniku naloži plačilo v višini 5093,73 BGN, ki ne vključuje stroškov postopka.

Postopek št. 17309/2023

- 12 Trditve v tem postopku so zelo podobne položaju v prej navedenem postopku, v katerem so udeležene ista upnica, ista porokinja in ista prevzemnica terjatve.
- 13 V tem postopku nosi porokinja na podlagi poroštvene pogodbe odgovornost tudi po nastopu zapadlosti obveznosti potrošnika iz potrošniške kreditne pogodbe, ne glede na to, ali je upnica v roku šestih mesecev po nastopu zapadlosti obveznosti iz potrošniške kreditne pogodbe vložila predlog zoper potrošnika in/ali porokinjo.

Postopek št. 17635/2023

- 14 Podobno kot v prvem postopku, to je postopek št. 11879/2023, gre tudi v tem postopku za potrošniški kredit, ki ga je dolžniku odobrila družba „Easy asset management“ AD, pri čemer je hčerinska družba upnice, to je družba „Financial Bulgaria“ EOOD, na zahtevo potrošnika prevzela poroštvo. Predlagateljica in prevzemnica terjatve pa je družba „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia“ AD.
- 15 Zatrjuje se, da je porokinja po izteku šestmesečnega roka od zapadlosti zadnjega kreditnega obroka iz člena 147 ZZD poplačala prvotno upnico in tako vstopila v pravice upnice; terjatev porokinje naj bi se s pogodbo o odstopu prenesla na predlagateljico, družbo „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia“ AD.

Postopek št. 24555/2023

- 16 Podobno kot v prvem, zgoraj predstavljenem postopku terjatev temelji na kreditni pogodbi, sklenjeni z družbo „Easy asset management“ AD, za katero je njena

hčerinska družba „Financial Bulgaria“ EOOD na zahtevo potrošnika prevzela poroštvo.

- 17 Zatrjuje se, da je porokinja (v šestmesečnem roku od zapadlosti zadnjega obroka iz člena 147 ZZD) poplačala prvotno upnico ter svoje regresne pravice iz plačila in svojo terjatev za plačilo istega dne odstopila predlagateljici, družbi „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia“ AD, obvestila pa je tudi dolžnika.

Postopek št. 24706/2023

- 18 Podobno kot v prvem, zgoraj predstavljenem postopku terjatev temelji na kreditni pogodbi, sklenjeni z družbo „Easy asset management“ AD, za katero je njena hčerinska družba „Financial Bulgaria“ EOOD na zahtevo potrošnika prevzela poroštvo.
- 19 Zatrjuje se, da je porokinja (po izteku šestmesečnega roka od zapadlosti zadnjega obroka na podlagi člena 147 ZZD) poplačala prvotno upnico ter svoje regresne pravice in svojo terjatev plačila istega dne odstopila predlagateljici, družbi „Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia“ AD, obvestila pa je tudi dolžnika.

Postopek št. 25027/2023

- 20 Opisano dejansko stanje v tem postopku je podobno dejanskemu stanju v postopku št. 24706/2023.

Postopek št. 25108/2023

- 21 Opisano dejansko stanje v tem postopku je prav tako podobno dejanskemu stanju v postopku št. 24706/2023.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

Povezava s pravom Unije in potrebnost razlage: povezava med kreditno pogodbo in poroštveno pogodbo – prva tri vprašanja za predhodno odločanje

- 22 Predložitveni senat želi najprej ugotoviti, v kolikšni meri so kreditne pogodbe, ki so jih dolžniki sklenili v obravnavanih postopkih, povezane s poroštvenimi pogodbami, da bi lahko presodil, ali so pogoji, ki jih vsebujejo te pogodbe, nepošteni. V obravnavanem primeru obstaja sum, da se poroštvene pogodbe sklepajo predvsem, da bi se obšlo omejitev v zakonu o potrošniških kreditih, ki določa najvišjo efektivno obrestno mero za potrošniške kreditne pogodbe.
- 23 Predložitveni senat mora po uradni dolžnosti preveriti, ali so pogoji tako prvotne kreditne pogodbe kot tudi poroštvene pogodbe nepošteni. Slednja je v bolgarskem pravu opredeljena kot pogodba o naročilu na podlagi člena 280 ZZD: bodoči

porok se prvotnemu upniku zaveže, da bo izpolnil obveznost dolžnika. Razlog za to je, da poroštvena pogodba na podlagi bolgarskega prava ni odvisna od glavne kreditne pogodbe in da sta stranki poroštvene pogodbe upnik in porok (člen 138(1) ZZD). Tako naj bi bili obveznost biti porok za konkretno kreditno pogodbo in cena za izvedbo te finančne storitve glavni predmet te poroštvene pogodbe, nepoštenosti katerega se v skladu s členom 4(2) Direktive 93/13/EGS ne more presojati. Taka razlaga je v skladu z zahtevami Sodišča, na primer iz točke 62 sodbe z dne 16. julija 2020 v združenih zadevah C-224/19 in C-259/19, Caixabank, in v njej navedeno sodno prakso: ker gre za pogodbo, sklenjeno med potrošnikom kot dolžnikom in poklicnim porokom, stranki te pogodbe nista enaki kot pri kreditni pogodbi in so njune obveznosti drugačne. Ta pogodba brez dogovora o prevzemu poroštva in o ceni ne more obstajati.

- 24 Vendar se postavlja vprašanje, ali se v primeru, kot je obravnavani, z opredelitvijo poroštvene pogodbe kot samostojnega posla z glavnim predmetom, ki ni enak glavnemu predmetu kreditne pogodbe, lahko zagotovi učinkovito varstvo potrošnikov v smislu obveznosti držav članic na podlagi člena 7(1) Direktive 93/13/EGS. V zvezi s tem ni dvoma, da je bila poroštvena pogodba sklenjena med drugima strankama kot prvotna pogodba ter da vsebuje drugačne pravice in obveznosti.
- 25 Vendar obstajajo številni razlogi za stališče, da pogodbi v resnici urejata enotno pravno razmerje, s katerim naj bi se zavarovalo zvišanje obveznosti potrošnika kot kreditjemalca: v skladu s pogoji glavne kreditne pogodbe si potrošnik ne more sam izbrati poroka – sprejeti mora tistega, ki ga določi upnik, če ni sam našel poroka. Prvič, porokinja je v primeru prvega postopka ter tretjega, četrtega, petega, šestega, sedmega in osmega postopka neposredno povezana z upnico, saj je njena hčerinska družba. Drugič, vse poroštvene pogodbe so bile sklenjene za plačilo, ki je znašalo več kot 75 % skupnega zneska vračila kredita. Tretjič, plačilo za prevzem poroštva se opravlja na datume, ki so hkrati tudi datumi zapadlosti kreditnih obrokov, in je z vidika potrošnika del obveznosti po kreditni pogodbi. Nazadnje cena prevzema poroštva ni vključena v efektivno obrestno mero glavne kreditne pogodbe in v nasprotju z nacionalno zakonodajo znatno zvišuje njene stroške.
- 26 Po drugi strani se postavlja tudi vprašanje glede narave poroštvene pogodbe, ki se sicer sklene na zahtevo potrošnika, vendar z osebo, ki jo enostransko izbere prvotni upnik. Potrošnik zaradi omejene možnosti izbire ob sklenitvi kreditne pogodbe v resnici ne ve, kdo bo porok, na katerega bo vezan, in pod katerimi pogoji se bo to zgodilo.
- 27 Zato se postavlja vprašanje, ali je mogoče v primeru obstoja takega dvojnega pogodbenega razmerja (kreditna pogodba in poroštvena pogodba) zavzeti stališče, da je vsebina poroštvene pogodbe v celoti v nasprotju s točko 1(i) Priloge k Direktivi 93/13/EGS. Predložitveni senat bi lahko v teh okoliščinah – vendar le, če je treba pogodbi razlagati kot enotno pogodbeno razmerje – zavzel stališče, da je poroštvena pogodba v celoti nična, saj potrošnik ne določi glavnega predmeta

pogodbe o prevzemu poročstva, ampak je prisiljen sprejeti osebo, ki jo izbere prvotni upnik.

- 28 To, da potrošnik ne ve, kdo bo porok, pa bi bilo mogoče šteti tudi za nejasnost najprej sklenjene kreditne pogodbe, saj bi lahko neobstoj poroka za to pogodbo, če je ta pogoj veljaven, privedel do neizpolnitve te pogodbe, kar bi v skladu s splošnimi pogoji kreditne pogodbe v drugem in tretjem postopku povzročilo predčasno zapadlost, v ostalih postopkih pa poznejšo odobritev kredita. Zato je potreben odgovor na vprašanje, ali je mogoče vključitev obveznosti sklenitve poročstvene pogodbe z osebo, ki jo določi upnik, v kreditno pogodbo šteti za nepošteno pogoj take pogodbe na podlagi točke 1(i), (j) in (m), Priloge k Direktivi 93/13/EGS.

Povezava med prakso, v skladu s katero prvotni upnik imenuje poroka, in nepoštenostjo pogodbenih pogojev – četrto in peto vprašanje za predhodno odločanje

- 29 Glede na sodno prakso Sodišča (točki 43 in 44 sodbe z dne 15. marca 2012, Perenicová in Perenic, C-453/10, ter točke od 48 do 50 sodbe z dne 19. septembra 2018, Bankia, C-109/17) vključitev pogoja v pogodbo na podlagi uporabe nepošteno poslovne prakse v smislu Direktive 2005/29/ES pomeni element, na katerega se lahko opre presojo glede nepoštenosti v smislu člena 4 Direktive 93/13/EGS.
- 30 Predložitveni senat meni, da je višina obveznosti dolžnikov v obravnavanih osmih postopkih, ki potekajo, odvisna od tega, ali terjatev upnice zavarujejo s poročstvom. Pri tem je treba presoditi, ali je mogoče to, da upnica izbere poroka, ki za potrošnike postane zavezujoč, razlagati kot nepošteno poslovno prakso v smislu Direktive 2005/29/ES. Predložitveni senat v zvezi s tem potrebuje odgovor na vprašanje, ali je mogoče nepoštenost poslovne prakse kot agresivne v skladu s členom 8 Direktive 2005/29/ES v obravnavanem primeru določiti zgolj na podlagi vrste pravnega posla, ki sta ga sklenili stranki, in sicer v obliki kreditne pogodbe, in posledic, določenih za neobstoj poročstva, oziroma ali je treba to presojo opraviti tudi na podlagi drugih dejavnikov.
- 31 Po drugi strani predložitveni senat meni, da ob upoštevanju enostranske narave postopka za izdajo plačilnega naloga ne bi mogel uporabiti pravil za celovito presojo obstoja nepošteno poslovne prakse, saj potrošniki še niso udeleženi v postopkih za izdajo plačilnega naloga. Glede na zahteve Sodišča v točki 38 sodbe z dne 11. maja 2020, Lintner, C-511/17, lahko sodišče varstvo pogodbene stranke v enostranskih postopkih, kot je postopek za izdajo plačilnega naloga, zavrne tudi, če sicer ni jasno ugotovilo, da je treba nek pogoj šteti za nepošten v smislu Direktive 93/13/EGS, vendar ima v zvezi s tem utemeljene dvome. Ta obveznost izhaja iz zahteve v členu 7 Direktive 93/13/EGS, da je treba zagotoviti učinkovita sredstva za varstvo potrošnikov pred tem, da bi se zavezali k izpolnjevanju nepoštenih pogojev. Vendar so utemeljene dvome sodišča glede nepoštenosti pogodbenega pogoja v obravnavanem primeru vzbudili drugi utemeljeni dvomi, in

sicer, da je zadevni pogoj postal sestavni del pogodbe na podlagi uporabe agresivne poslovne prakse v skladu s členom 8 Direktive 2005/29/ES. Zato je treba pojasniti, ali je mogoče v tem primeru na podlagi možnega dvoma glede nepoštenosti poslovne prakse sklepati, da obstajajo tudi legitimni dvomi glede nepoštenosti pogoja na podlagi člena 4(1) Direktive 93/13/EGS.

Učinkovita uporaba roka za izvzetje poroka od obveznosti, ki jih ima do upnika in potrošnika – šesto vprašanje za predhodno odločanje

- 32 Postavlja se tudi vprašanje v zvezi z ustaljeno nacionalno sodno prakso o uporabi roka za izvzetje poroka od odgovornosti v skladu s členom 147 ZZD. Zaradi te sodne prakse potrošnik kot kreditojemalec ob sklenitvi potrošniške kreditne pogodbe ne ve, kakšni bodo njeni učinki, če je v pogodbi kot obvezni pogoj določeno odplačno poroštvo.
- 33 Na podlagi člena 147 ZZD obveznost plačila glavnemu upniku, ki jo ima porok, preneha, če glavni upnik svoje terjatve zoper glavnega dolžnika ne uveljavlja v šestih mesecih od zapadlosti terjatve. Ta določba ima kogentno naravo. V skladu z zavezujočo nacionalno odločbo o razlagi gre pri tem za prekluzivni rok: če upnik ni uveljavljal svoje terjatve zoper glavnega dolžnika, pravno razmerje med njim in pogodbenim porokom v celoti ugasne. Plačila poroka ali potrditev njegovih obveznosti do glavnega dolžnika za učinke tega roka niso pomembna, saj sodišče nanj pazi po uradni dolžnosti. Pri tem roku ne gre za zastaralni rok.
- 34 Hkrati nekateri sodni senati menijo, da se lahko sklepi o popolnem prenehanju poročstva uporabijo za terjatve upnika do poroka, ne pa za terjatve poroka do potrošnika kot dolžnika. V nasprotju z odločbo o razlagi menijo, da prenehanje poročstva nima absolutnega učinka, ampak se lahko na to sklicuje le porok. To stališče, ki se nanaša na rok, ki se na podlagi nacionalnega prava uporablja za prenehanje (ne pa za ugasnitev) odgovornosti poroka in posledično vsakršnih njegovih regresnih pravic do dolžnika, povzroča težave pri uporabi Direktive o potrošniških kreditnih pogodbah, zlasti člena 15(2) Direktive 2008/48/ES. Predložitveni senat dvomi, da se lahko ta določba v obravnavanem primeru uporablja, saj so dolžniki poleg potrošniške kreditne pogodbe v vseh postopkih sklenili tudi pogodbo o prevzemu odplačnega poročstva, kar po mnenju predložitvenega senata pomeni finančno storitev, opravljeno za potrošnika.
- 35 Zato se postavlja vprašanje, ali se lahko člen 15(2) Direktive 2008/48/ES uporablja v primerih, v katerih porok ni izpolnil svoje obveznosti, da mora zaradi izteka roka, ki na podlagi nacionalnega prava velja za njegovo odgovornost, ob sklicevanju na ugasnitev poročstva na podlagi člena 147 ZZD zavrnil plačilo. Na podlagi opredelitve iz člena 3, točka (n), Direktive 2008/48/ES se člen 15(2) Direktive 2008/48/ES lahko uporablja, če se zavzame stališče, da pogodbi sestavljata enoto in se medsebojno financirata, saj potrošnik poročstvo plačuje hkrati z obroki na podlagi kreditne pogodbe. Če se lahko ta določba uporablja tudi za poroka, je treba odgovoriti tudi na vprašanje, ali se ne uporablja le za vzajemne terjatve, ki bi jih lahko potrošnik v okviru pogodbe o opravljanju storitev

uveljavljajl do ponudnika storitev, ampak tudi za njegove procesne ugovore, na primer za zavrnitev plačila regresne terjatve osebe, katere obveznost je že ugasnila.

- 36 Preveriti je treba tudi, ali je s pravom Unije skladna nacionalna sodna praksa, v skladu s katero se lahko porok sklicuje na iztek roka, ki velja za njegovo odgovornost, na podlagi člena 147 ZZD, ker prvotni upnik svoje terjatve na podlagi kreditne pogodbe v šestih mesecih od zapadlosti zadnjega obroka ni uveljavljajl zoper potrošnika kot dolžnika, ta pa se v razmerju do poroka, ki je poplačal terjatev, ne more sklicevati na iztek tega roka.
- 37 Tudi če bi se izkazalo, da se člen 15(2) Direktive 2008/48/ES v obravnavanem primeru ne uporablja, je treba odgovoriti na vprašanje, ali taka nacionalna sodna praksa, na katero se porok v tretjem postopku, v katerem so bila predložena vprašanja za predhodno odločanje, v nekem pogoju, ob zaupanju v nasprotujočo si nacionalno sodno prakso o tem vprašanju, izrecno sklicuje, ni v nasprotju s členom 7 Direktive 93/13/EGS, saj lahko poklicni porok v skladu s to sodno prakso v nasprotju s točko 1(b) in (c), Priloge k zadnjenavedeni direktivi sam določi obseg svoje obveznosti. Če bi se porok odločil ugovarjati prvotnemu upniku, da se plačilo od njega zahteva po izteku roka na podlagi člena 147 ZZD, kreditojemalec kot dolžnik ne bi dolgoval kreditnih obrokov poroku. Če pa porok ne ugovarja na tej podlagi in poplača terjatev, čeprav na podlagi zavezujoče odločbe o razlagi, ki se nanaša na postopke za izdajo plačilnega naloga, tega ni zavezan storiti, bi potrošnik kot glavni dolžnik ostal zavezan poroku, ker se na podlagi zgoraj predstavljene sodne prakse ne bi mogel sklicevati na iztek roka, ki velja za odgovornost poroka. Ta učinek vsaj v enem od obravnavanih postopkov izhaja iz izrecnega pogodbenega pogoja, ki temelji na nasprotujoči si razlagi pravil o izvršljivosti tega roka, ki so jo opravila nacionalna sodišča, ki bi se morala opreti na kogentna zakonska pravila (v skladu s členom 147 ZZD) o vsebini poroštvene pogodbe, katerih varstvo je potrošniku odvzeto. Nasprotujoča si nacionalna sodna praksa torej poroku omogoča oblikovanje pogojev poroštvene pogodbe, s čimer se varstvu potrošnikov na podlagi nacionalnega prava jemlje njegov polni učinek.
- 38 Zato je treba odgovoriti na vprašanje, ali načelo učinkovitega varstva potrošnikov pred nepoštenimi pogoji v poroštveni pogodbi, ki določajo, kako mora prodajalec ali ponudnik, ki je prevzel poroštveno obveznost, ravnati, ko od prvotnega upnika po izteku roka, ki velja za odgovornost poroka, prejme poziv k plačilu, nasprotuje uporabi nacionalne sodne prakse, v skladu s katero lahko izključno porok ugovarja, da se je rok za njegovo odgovornost iztekel.
- 39 Na to vprašanje je treba odgovoriti tudi ob upoštevanju člena 5 Direktive 93/13/EGS, in sicer, ali je v skladu s to določbo dopustno, da se lahko nasprotujoča si nacionalna sodna praksa o nekem vprašanju nacionalnega prava uporabi za nejasno razlago pogodbenih pogojev v škodo potrošnika, kot to velja za obravnavani primer.

Posledice plačila za poroštvo za določitev efektivne obrestne mere v kreditni pogodbi

- 40 Naslednja tri vprašanja so enaka vprašanjem za predhodno odločanje, ki so bila Sodišču predložena v še nerešeni zadevi Profi Credit Bulgaria, C-714/22. Nanašajo se na obveznost kreditodajalca v primeru potrošniške kreditne pogodbe, da v besedilu kreditne pogodbe jasno navede efektivno obrestno mero, da ne zavede potrošnika. Predložitveni senat se v celoti sklicuje na obrazložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe v tisti zadevi in izraža pomisleke v zvezi s tem, ali Direktiva 2008/48/ES poleg navedbe efektivne obrestne mere v besedilu kreditne pogodbe ne zahteva tudi navedbe efektivne obrestne mere, ki je bila pravilno izračunana v skladu z metodo, ki jo določa ta direktiva. V obravnavanem primeru stroški poroštvenih pogodb, ker niso del kreditnih pogodb, niso upoštevani pri izračunu efektivne obrestne mere kreditnih pogodb. Predložitveni senat se sprašuje, ali ne bi morali biti stroški prevzema poroštva del efektivne obrestne mere, zlasti v primerih, v katerih poroka, ki je pripravljen zavarovati obveznosti potrošnika, izbere prvotni upnik, plača pa mu potrošnik. V skladu z opredelitvijo iz člena 3, točka (g), Direktive 2008/48/ES morajo biti stroški, povezani s pomožnimi storitvami, prav tako vključeni v efektivno obrestno mero, če je nakup teh storitev pogoj za samo pridobitev kredita ali pod pogoji, ki se tržijo. Ravno tako je v obravnavanem primeru.
- 41 Pri presoji, ali je treba plačilo za poroka na podlagi povezane pogodbe, sklenjene z dolžnikom, vključiti v efektivno obrestno mero kreditne pogodbe, bi bilo treba odgovoriti tudi na vprašanje, ali in pod katerimi pogoji je mogoče te stroške šteti za del efektivne obrestne mere, če je imel dolžnik možnost, da v kratkem času sam predlaga poroka. Zato bi bilo treba upoštevati tudi prostovoljnost izbire, zlasti glede določitve poroka, ki je nenazadnje vendarle odvisna od volje prvotnega upnika, pogoje za soglasje upnika k drugemu poroku, če obstajajo, in obdobje, v katerem lahko dolžnik najde takega poroka.
- 42 Poleg tega se ponovno postavlja vprašanje, ali je treba napačno navedbo efektivne obrestne mere v kreditni pogodbi šteti za nenavedbo efektivne obrestne mere, saj namen obveznosti obveščanja – da lahko potrošnik dejansko primerja ponudbe na kreditnem trgu – ni izpolnjen. V povezavi s tem vprašanjem se postavlja tudi vprašanje, ali enačenje navedbe napačne efektivne obrestne mere z nenavedbo efektivne obrestne mere na splošno ne bi privedlo tudi do nesorazmernosti sankcije, ki jo nacionalno pravo določa za napačen izračun.

Pravna narava pogodbe o prevzemu poroštva in njena opredelitev kot zavarovalni posel

- 43 Predložitveni senat se sprašuje tudi, kako je treba na podlagi prava Unije pravno pravilno opredeliti posle, pri katerih potrošniki sklenejo dogovor, da bo neka oseba za plačilo porok za njihove obveznosti do drugega upnika, če se ti posli opravljajo poklicno in trajno. Senati Sofijski gradski sad (okrajno sodišče za mesto Sofija) in Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče)

implicitno štejejo, da gre v takih primerih za običajne poroštvne posle, za katere ne veljajo nobena pravila o dovoljenjih za opravljanje poslov in jih lahko sklene kdorkoli.

- 44 Vendar se oseba pri takih poslih zaveže, da bo v primeru zamude prevzela odgovornost potrošnika kot dolžnika za neizpolnitev njegove konkretne obveznosti do upnika, pri čemer dolžnik to storitev plača. Glavni elementi te obveznosti so podobni kot pri pogodbi o zavarovanju kredita: odgovornost v primeru nastopa negotovega, negativnega dogodka v prihodnosti (neizpolnitev pogodbe) za plačilo. Predložitveni senat zato potrebuje razlago, ali je mogoče pogodbe, kakršne so pogodbe, ki so bile sklenjene z dolžniki v postopkih za izdajo plačilnega naloga (o prevzemu odplačnega porošstva do njihovih upnikov), šteti za zavarovalne pogodbe. Upoštevna Direktiva 2009/138/ES ne vsebuje opredelitve vsebine zavarovalnih pogodb, tako opredelitev pa vsebuje sodna praksa Sodišča, in sicer sodba z dne 23. aprila 2015, Van Hove, C-96/14, točka 34: z zavarovalno pogodbo se zavarovalnica zaveže, da bo za zavarovanca v zameno za vnaprejšnje plačilo premije prevzela plačilo škode, ki nastane zaradi nastopa možnega zavarovanega tveganja, navedenega v pogodbi.
- 45 V postopkih, ki potekajo pred predložitvenim senatom, sta tako plačilo in škodni dogodek za potrošnika kot dolžnika določena v obliki zamude pri plačilu, vendar se zdi, da ni določeno nobeno tveganje, ki se običajno imenuje zavarovalno tveganje. Porok dejansko zavaruje vsako neplačilo potrošnika, ne glede na razloge zanj, vključno s tem, da potrošnik namerno noče vrniti kredita. V tem se navedena pogodba na nek način razlikuje od zavarovalne pogodbe.
- 46 Po drugi strani poroštvna pogodba, sklenjena s poklicnim porokom, zmanjšuje tveganja za prvotnega dolžnika v primeru škodnega dogodka v obliki nevrčila kredita na najmanjšo možno mero in je odplačna, zaradi česar je podobna zavarovanju. V obravnavanem primeru se lahko preuči možnost, ali potrošnik, ki je glavni dolžnik, v takem primeru ni v funkciji zavarovatelja prvotnega upnika, saj mu s tem, da plača poroka, zagotovi jamstvo za škodo. Zato bi bilo treba pojasniti, ali lahko taka pogodba spada na področje uporabe pojma „zavarovalna pogodba“ na podlagi Direktive 2009/138/ES in ali glede na to za prejemnika premije na podlagi take pogodbe ne velja obveznost pridobitve dovoljenja za opravljanje poslov na podlagi člena 14 te direktive.